

PREMI LITERARI SAB

RELAT CURT - POESIA - MICRORELAT

OBRES PREMIADES DEL XXI PREMI LITERARI
CIUTAT DE SANT ANDREU DE LA BARCA

PREMI RELAT CURT 1ER.EX-AEQUO

PURPURINA

de Joan Carles Gonzalez Pujalte

*Il y aurait un homme/n'importe qu'el homme/moi ou un
autre/ sinon il n'y aurait rien*

Paul Eluard

Com des de feia vuit nits tornava a ser allà, esperant asseguda en una de les dues cadires de la cuina, amb les mans entre els genolls, com quan era una nena, sense saber ben bé com matar els minuts; com una tosca taca d'humitat a la paret, simplíssima, com una pedra amb esquerdes, negra, amb el ulls aclucats per la fatiga i el plor intermitent que poc a poc l'havia anat espesseint la mirada. Es mocava de tant en tant. S'esbullava el cabell descuidat de feia temps, aquell mateix cabell que a ell li havia agradat tant d'acaronar. Pensava sense massa ordre ni concert. Esperava i alhora mastegava lentament la seva desesperança, pedra cruel que l'és impossible treure's de l'ànima. Fins que l'abisme de la nit s'anuncia amb una freda celístia i ella torna a la cambra pastosa de febre i olorosa de malaltia. Comprova com respira el seu marit amb una descompensació de vida que s'acaba i s'inunda d'una pena rocosa que l'esguerra les membranes del sentiment. Pensa que potser avui no vingui, que l'àngel de la mort potser els concedeix una treva. Però com passa des de fa vuit crepuscles, hi ha una petita tremolor de terra que en el món només percep ella i el modest menjador de ca seva s'omple d'una llum mística que es va posant damunt de totes les coses.

PREMI RELAT CURT 1ER.EX-AEQUO

Acotxa el malalt i hi va cap allà. Hi neixen ombres petites i mòbils, algunes més denses que les altres; o més gruixudes, o més afuades, en un espectacle que en d'altres circumstàncies es podria definir com d'una gran bellesa. La brillantor es va posant damunt de tota cosa i volum i el que toca queda marcat per una capa ample de purpurina.

És l'Àngel, que torna de nou, materialitzant-se en un racó, entre la butaca i la làmpada de peu, com fa quan no pren cos entre el moble i el televisor, allà on té més lloc normalment per estendre les ales sense tocar cap quadre ni fer malbé cap objecte de decoració ni cap record d'aquells que acumulen els vells. L'Àngel de la Mort és molt polit i, en el fons, mai no voldria molestar ningú. Se la mira amb cara trista. La saluda en llatí o en arameu, que són les llengües que parlen els ésser divins. Ella no entén d'aquestes coses i pregunta. Obté una brevíssima resposta quasi sense paraules, o de paraules fraccionades. L'Àngel li posa una mà a l'espatlla i es regira i va cap a l'habitació de final del passadís on agonitza el marit. - Sembla que no camina, que llisca en el no-res – pensa ella quan el veu d'esquenes desplaçar-se, tan eteri i a la vegada tan immens, amb aquella elegància que sempre tenen les presències místiques. I és veritat. Com l'àngel del pintor Carpaccio de l'Acadèmia de Venècia que es presenta mentre dorm a Úrsula, després santa, aquell àngel anunciador tampoc toca el terra i inunda l'espai de claror a mida que es desplaça.

PREMI RELAT CURT 1ER.EX-AEQUO

S'està uns minuts a la cambra i, quan torna al costat de la dona, amb veu compungida li diu ara sí en un català perfecte. L'explica que s'ha d'anar i que avui sí que se'l porta, que no ho pot posposar, que així està escrit i amb les coses disposades pel cel, s'ha de complir.

-Espera, diu ella amb aquella veu d'ocell mullat que posa sempre i que a l'àngel li fa tantíssima pena. I l'àngel bell, l'encarregat però de la missió més tenebrosa que a nosaltres ens sembla, amb el cor incendiats com sempre d'una tremenda malenconia qui li provoquen els que han de morir i no es conformen, s'atura i contesta. -No pot ser. Tu saps que no pot ser. No m'ho tornis a demanar, dona. Tants cops ja t'ho he dit... – i fa un lleu so de contradicció amb la boca i un gest infantil d'agafar-se un rinxol i recargolar-lo com ella ja li havia vist fer. Tu saps que no pot ser – torna a dir, afligit – T'ho dic cada cop que vinc. I tu...

-Si us plau-, insisteix la dona, i aixecant-se amb dificultat agafa amb la seva mà resseca el braç lluminós de l'àngel i el convida a seure en una cadira de la cuina. Li demana que li concedeixi un dia més. Per acomiadar-se, diu. L'àngel acota el cap i diu que ja ho sap que el seu marit és un gran home, que també sap quant se l'ha estimat i quant se l'estima encara. Però que ara, com a tots els mortals, li toca marxar, que l'ha arribat l'hora i que ell ha de fer el que se li ha encomanat. Però ella, tossuda, no es conforma i insisteix.

PREMI RELAT CURT 1ER.EX-AEQUO

Que esperi, que no se l'emporti encara, que només són unes hores, que no s'ha fet a la idea de estar sense ell. Ho diu entre singlots, amb llàgrimes espessíssimes al rostre, repetint que no vol donar pena, que ella no es així, que ai senyor quina vergonya, que què tòtila, que què idiota. L'àngel, que per a això ja té una certa predisposició, amb tot això s'humanitza, perd brillantor i majestat. Ella, sentint-lo així, moix, posa al foc una cafetera mentre amb un altre to explica coses del passat remot; com van arribar a la ciutat, les dificultats extremes, els fills, les coses de l'amor i alguna anècdota que fa somriure l'Àngel de la Mort.

Quan la cafetera barboteja, apaga el foc i serveix dos cafès amb llet i l'Àngel seu i pica la banya d'un crusan que ella l'ofereix. No s'atreveix a més. Ella l'explica un poc més de la seva vida, coses que ja li ha explicat en d'altres moments. Però ell no diu res, la deixa fer. L'explica les coses de la vida del Manel, tan reballada: el poble amb les ovelles, la guerra, l'atur, els fills i la hipoteca, les intrigues dels veïns, les argúcies de tots dos per sobreviure, les il·lusions. Ell escolta amb una atenció molt trista dient que sí molts cops amb l'ara no aureolada testa. S'atreveix definitivament amb l'altra banya de la pasta, que mulla en el cafè. Ella li treu una molla de la comissura dels llavis amb el dit petit i li ve l'urc de menjar-se el que resta crusan. Però ella també ha de comprendre, ha de fer un esforç, diu ell, i fa un gest aixecant un dit índex per tal d'assenyalar cap al sostre volent indicar coses de més amunt, del cel, d'allà on es decideixen totes les coses sense possibilitats de discussions.

PREMI RELAT CURT 1ER.EX-AEQUO

Passen una hora parlant, sense grans silencis. L'àngel va cedint. Sap positivament que rebrà una nova amonestació per escrit, amb aquelles lletres de foc sagrat damunt d'un núvol o d'una pedra. Quan li ho vol dir a ella, veu que s'ha adormit asseguda a la cadira, recolzada a la taula i amb la boca oberta, mostrant a dins unes absències provocades per l'edat. L'àngel encén novament la seva aurèola mística i poc a poc es dilueix dins l'ambient nocturn només esclarit per una tímida bombeta, amb el cor reblanit i pensant que aquesta feina no està feta per a ell, que millor ho faria si fos un Àngel de la Guarda per als nens.

Unes hores després ella entra a l'habitació del moribund i la troba terriblement carregada del vapor del dolor i la humitat de les nostàlgies. Obre la finestra. L'esplendor del matí ja és absolut. Besa el front del seu Manuel, que respira amb una ranera potser més lleu que la de la nit. I no té tanta febre. A ella li sembla que en la seva inconsciència, el vell somriu, com sabent que ella està allí i que ha tornat ha fer el que no s'hauria de fer. Ella somriu també. Surt de l'habitació i abans de ficar entre d'altres robes uns llençols a la rentadora, agafa l'escombra i el recollidor i recull la purpurina que l'àngel ja deixat escampada pel terra mentre pensa que per demà ha d'anar a la botiga d'abaix i agafar unes magdalenes o una ensaïmada, que potser en el cel agraden més.

A la cuina posa les dues cadires una al costat de l'altra.

PREMI RELAT CURT 2ºN EX-AEQUO

POR SUS ACTOS LOS CONOCERÉIS

de RAÚL CLAVERO BLÁZQUEZ

-Disculpe – le pregunté al bedel -, ¿ha visto usted mi portafolios azul? Lo he buscado por todo el campus y no lo encuentro. Es importante, ¿sabe? Guardo en él mis pautas para la clase de hoy.

-Por supuesto que lo he visto – contestó con su engolamiento de costumbre, desapareciendo un instante bajo su mostrador y regresando con mi portafolios abrazado contra su pecho. Me lo entregó sosteniéndolo sobre las palmas de sus manos, como si me estuviera ofreciendo una reliquia largo tiempo extraviada, y sonrió arqueando ligeramente las cejas, en un gesto que trataba de disfrazar con amabilidad lo que a mí, en el fondo, se me antojaba como una más de sus burlas.

-Gracias.

-Me he permitido hacerle unas cuantas correcciones – añadió, mirándome fijamente.

Sentí que aquellas palabras me atravesaban sin compasión la piel, los huesos, la sangre, y no supe cómo responder. Ese hombre minúsculo, molesto como un millón de llagas en los labios, había traspasado la última frontera. O eso, al menos, es lo que creí entonces.

Desde que entré a trabajar como profesor adjunto en la Facultad de Humanidades, y durante meses, años quizá, el bedel no fue para mí nada más que una mancha borrosa en mi paisaje. Nuestra relación se limitaba a desgastados saludos de cortesía al encontrarnos en los pasillos o a breves conversaciones sin ningún significado profundo cuando me entregaba el correo.

PREMI RELAT CURT 2ºN EX-AEQUO

No sé precisar el momento exacto en el que él decidió que no tenía suficiente con aquellos ejercicios formales y se atrevió a establecer entre los dos una confianza que yo no le había concedido y que fue en aumento con el paso de los días, pero sí que recuerdo la frase que pronunció y que me hizo reparar realmente en su presencia.

-Muy interesante su lección de esta mañana.

Los dedos de mi mano derecha se quedaron extendidos, rígidos como ramas de un árbol seco, congelados antes de tomar el sobre que el bedel había dejado encima de mi mesa.

-Siempre que puedo suelo colarme de oyente en su aula – dijo, como aclaración -. Espero que no le moleste, es usted tan brillante que no consigo resistir la tentación de sentarme entre los demás alumnos.

Quizá tuve que frenarlo en ese instante, decirle que todos cuantos asistían a mis asignaturas debían pagar una matrícula, exigirle que no volviera a hacerlo, pero tan sólo sonreí y negué levemente con la cabeza, acariciado por sus elogios, ahora lo comprendo, en la parte más ingobernable de mi vanidad.

-Sin embargo – continuó, entornando los ojos, como si se estuviera preparando para impartir una homilía -, no estoy muy convencido de toda esa historia del constructo social. Creo que cada individuo se define por sus actos, no por la cultura o la influencia del entorno. Debería usted explicar más teorías de antropología conductista, ¿no le parece?

Ver bailar a un hipopótamo en la cornisa de mi ventana me habría desconcertado menos que aquel arrebató intelectual del bedel.

PREMI RELAT CURT 2ºN EX-AEQUO

Me miraba satisfecho, era un niño que esperara una gratificación tras recitar sin fallo la tabla de multiplicar.

-Márchese, por favor – le dije tras un largo silencio -, tengo mucho trabajo pendiente.

-Claro, claro. Disculpe – aceptó él, dando la media vuelta.

Desde entonces, cada vez que nos cruzábamos, el bedel insistía en comentar conmigo mis clases, los libros que leía, los programas culturales que había visto, o las exposiciones a las que había acudido. Yo nunca le respondía, hacerlo habría equivalido a concederle algún tipo de importancia, a ofrecerle una puerta de entrada a una discusión que establecería, inevitablemente, un hilo argumentativo infinito en un terreno profesional que yo quería mantener única y exclusivamente para mí, pero por algún motivo el bedel interpretaba mis silencios no como un rechazo hacia ese vínculo que se empeñaba en fabricar entre nosotros, sino como una invitación para que siguiera hablando, y hablando, y hablando. Era tal la familiaridad con la que me trataba que incluso en una ocasión me regaló una chaqueta de tweed.

-Me he fijado en que su estilo es demasiado informal. Es usted un sabio y debe vestir como un sabio, eso le ayudará a proceder como un sabio. Nos definimos por nuestros actos, recuerde.

Con el transcurso de los meses, además, empezó a comportarse como si fuera un colega veterano que se viera obligado a rectificarme en cada uno de mis pequeños tropiezos de profesor inexperto.

PREMI RELAT CURT 2ºN EX-AEQUO

En sus ya habituales repasos a mis lecciones señalaba mis balbuceos, mis fallos al citar alguna fuente, mi generosidad en el reparto de calificaciones. A esas alturas ya no podía reprenderlo ni ofenderme por su descaro, su arrogancia me vencía, era un alud que aplastaba toda la seguridad que yo, lentamente, había ido cimentando antaño sobre mis conocimientos, y por eso aquella tarde, al recuperar el portafolios, lo único que pude hacer fue darle las gracias y marcharme lejos, allá donde no me alcanzara su voz. Temblando me encerré en el cuarto de baño de la cafetería y comprobé las correcciones del bedel. Mis notas estaban llenas de tachaduras, de signos de exclamación en un rojo insultante, y de nombres de autores de los que no sabía prácticamente nada. Comencé a llorar, y una hora más tarde, subido y deshecho en la tarima de mi aula, ante las miradas incómodas de los estudiantes y el gesto censurador del bedel, no tuve más remedio que seguir en la clase el esquema que él me había marcado.

Aquella noche fui incapaz de dormir. Cómo había sido tan débil, me preguntaba, cómo había permitido que ese hombrecillo insignificante se apoderase de mis pensamientos, del sentido último de mi trabajo, de mi vida, pues, ¿no es el oficio de cada ser humano lo que a fin de cuentas lo define?

-El ser humano se define por su trabajo, el ser humano es aquello que hace – repetí en voz alta, dándome cuenta, de pronto, de qué manera podía vengarme del bedel.

PREMI RELAT CURT 2ºN EX-AEQUO

A la mañana siguiente aguardé en la entrada de la Facultad, escondido tras una columna, y en cuanto lo vi atravesar el patio con la fregona en la mano me precipité hacia el interior de su oficina. Aquello, tal y como había imaginado, era un completo desastre, y yo estaba dispuesto a enseñarle hasta qué punto es molesto que alguien se inmiscuya en tu empleo. Metí las cartas en sus casilleros correspondientes, reordené las llaves, y estaba encerando el mostrador cuando sonó el teléfono. Era el bedel, me citaba en mi propio despacho.

-Vaya a la biblioteca y tráigame “Más allá de la libertad y la dignidad” de Frederic Skinner.

Salí corriendo y le llevé el libro en menos de tres minutos. Así empecé a demostrarle que yo hacía su trabajo mucho mejor de lo que él lo había hecho jamás.

Ahora él es uno de los antropólogos más reputados del país, colabora como tertuliano en numerosos canales de televisión y ha escrito libros que se han vendido por millones, es cierto, pero también es verdad que en mi conserjería acabo de cumplir diez años sin perder un solo bolígrafo. La Asociación Nacional de Porteros me condecoró en la última junta. Estoy seguro de que el bedel estará retorciéndose de envidia en su yate.

PREMI MICRORELAT

ANIVERSARI EN FAMÍLIA

de Imma Cabré Homet

L'Adrijana encén una espelma damunt la coca acabada de fer. No li ha sortit tan bona com de costum perquè li falten ingredients. La guerra ho ha esguerrat tot. Puja els esglaons que separen la cuina de la saleta. Aquell silenci l'entristeix. Li hauria agradat sentir una cançoneta en honor seu, que li desitgessin salut i felicitat. El marit l'espera amb la mirada buida i un somriure postís. El gos no es mou, ajagut, amb una estranya ganyota de dolor. Els va rentar i pentinar, però comencen a fer pudor. Ara que ha passat l'aniversari, potser seria hora d'enterrar-los.

